

ΜΑΝΤΕΙΑΙ, ΠΡΟΦΗΤΕΙΑΙ

ΤΟ πανουργώτερον ἄλλὰ καὶ μωρότερον τῶν ἐπὶ γῆς πλασμάτων εἶναι ὁ ἄνθρωπος. Πλάττει ἀενάως εἰς ἑαυτὸν ἀνάγκας καὶ εἰς τούτων τὴν πλήρωσιν ἐντείνει καὶ καταδαπανᾷ ὅλας αὐτοῦ τὰς δυνάμεις, ὡσάκεις δὲ δὲν ἐπαρκῶσι προσφεύγει εἰς τὴν πανουργίαν· στήνει βρόχους καὶ δίκτυα κατὰ τῶν ἄλλων ζώων, παγίδας καὶ ἐνέδρας κατὰ τῶν ὁμοίων του· ὑπὸ τὸ μειλίχιον τῶν λόγων ὑποκρύπτει πολλάκις δολοφόνον μάχαιραν καὶ περιπτύσσων ζητεῖ ἐνίοτε νὰ πνίξῃ τὸν φίλον. Τὴν εὐτυχίαν τὴν ἔχει πρὸ αὐτοῦ· ἄλλὰ τυφλώττων ὑπὸ τῆς ἀπληστίας καὶ τοῦ φθόνου τὴν ζητεῖ ἀλλαχοῦ καὶ οὐδαμοῦ τὴν εὕρισκει, διότι τὰ τῶν ἄλλων θεωρεῖ πάντοτε καλλίονα τῶν ἰδίων, ὅταν δὲ τ' ἀποκτήσῃ, φαίνονται μικρὰ καὶ εὐτελῆ, καὶ τρέχει πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ τελείου ἰδανικοῦ καὶ ἀγωνιᾷ καὶ τυραννεῖται, ἕως οὗ ὁ θάνατος θέσῃ τέρμα εἰς τὸν ἀνόητον τοῦτον πλανόδιον, τὸν τυραννούμενον δι' ὅλου τοῦ βίου ὑπὸ φόβου καὶ ἐλπίδος.

Ἄν προεγίνωσκε τὴν ἑκβάσιν τῶν ἐπιχειρήσεών του, ἂν ἐδύνατο νὰ σταθμίσῃ πάντα τὰ ἀπρόοπτα καὶ ἀπροσδόκητα ἐμπόδια, τότε ὁμαλῶς καὶ ἀφόδως θὰ ἔβαινε πρὸς τὴν ἐπιτυχίαν. Ἀλλὰ τὸ μέλλον ἄδηλον καὶ ἄδηλα καὶ κρύφια τὰ μὴ ὁρατὰ καὶ προσκίπτοντα εἰς τὰς αἰσθήσεις τοῦ ἀνθρώπου· ἐντεῦθεν λοιπὸν γεννᾶται ἡ ἐλπίς καὶ ὁ φόβος, δύο ἀδυναμίαι ἐπὶ τῶν ὁποίων ἔκπαλαι ἐκερδοσκοπήσαν οἱ πανοῦργοι καὶ

ἀσυνείδητοι· ἐντεῦθεν ἔλαβον ἀρχὴν τὰ χρηστήρια καὶ οἱ προφῆται καὶ ἡ μαντική καὶ οἱ γόητες. Οἱ βουλόμενοι νὰ προμάθωσι τὸ μέλλον ἔτρεχον εἰς τοὺς Δελφοὺς, εἰς τὴν Δωδώνην καὶ εἰς τὰ ἄλλα μαντεῖα καὶ ὑπέβαλλον τὰς ἐρωτήσεις των συνοδευομένας, ἐννοεῖται, μὲ ἱκανὴν χρυσίου ποσότητα καὶ πλούσια ἀναθήματα, τὸ δὲ μαντεῖον διὰ στόματος τῆς Πυθίας, μαινομένης καὶ ἐν ἐκστάσει φρενῶν, ἔδιδε τὴν ἀπάντησιν σκοτεινὴν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ διαφορουμένην.

Εἶχεν οὕτω ἐνσαρκωθῇ εἰς τὰ ἔθιμα τῶν παλαιῶν καὶ εἰς τὴν θρησκευτικὴν αὐτῶν πίστιν ἡ προσφυγὴ εἰς τοὺς μάντις καὶ οἰωνοσκόπους, ὥστε οὐδὲν ἔπραττον, οὔτε πόλεις ἔκτιζον, οὔτε ἐνουφεύοντο, οὔτε ἐμάχοντο ἂν δὲν συνεβουλεύοντο πρότερον αὐτοὺς.

Σήμερον ἡ ἀστυνομία καταδιώκει τοὺς ἐπαγγελλομένους τὴν μαντικὴν, ἀλλ' εἰς παλαιότερους χρόνους τὰ τοιαῦτα ἐτέλουν ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν καὶ προστασίαν τοῦ ἱερατείου καὶ οὐδεὶς ἐπὶ αἰῶνας ἐτόλμα ν' ἀμφισβητήσῃ τὸ θεόπνευστον τῶν παρεχομένων ἀπαντήσεων, ἀπαράλλακτα ὅπως κατὰ τὴν μεσαιωνικὴν περίοδον καὶ μέχρις ἡμῶν ἐν μέρει ἐνομιζέτο καὶ νομίζεται ἀσέβεια τὸ ἀμφιβάλλειν περὶ τῆς ἱαματικῆς δυνάμεως θαυματουργῶν τινῶν εἰκόνων. Ἐννοεῖται ὅτι καὶ τότε ὑπῆρχον ἄνθρωποι πεπαιδευμένοι, κατανοοῦντες τὸ ἄτοπον καὶ γελοῖον τοῦ πράγματος· ἀλλὰ τοσαύτῃ ἦτο τοῦ ὄχλου ἡ εὐπιστία καὶ ὁ φανατισμός, ὥστε δὲν ἐτόλμων νὰ ἐκστομίσωσι δημοσίᾳ τὰς σκέψεις αὐτῶν. Μόλις κατὰ τὰς παραμονὰς τοῦ χριστιανισμοῦ ἤρχισεν ἡ ἐπικούρειος ἰδίᾳ φιλοσοφία διὰ τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ τῆς ἀληθείας νὰ καταφέρῃ καίρια τραύματα κατὰ τῆς εἰδωλολατρείας καὶ τῶν ἐπ' αὐτῆς καὶ δι' αὐτῆς κερδοσκοπούντων. Ἐκεῖνος ὅμως ὅστις μὲ πεπυρακτωμένον σίδηρον ἀνὰ χεῖρας, σκώπτων δὲ καὶ μειδιῶν ἐκαυτηρίασεν ἀνηλεῶς τὰ γελοῖα τοῦ παρηκμαχότος πλέον θρησκευματος εἶναι ὁ ἀμίμητος Λουκιανός.

Μεταξὺ ἄλλων εἰς τοὺς Θεῶν Διαλόγους ἡ Ἡρακλητρῖζουσα τὰ τέκνα τῆς Λητοῦς λέγει:— Ὁ προκομμένος ὁ Ἀπόλλων σου, ὁ πολυτεχνίτης, ὅλα τὰ ἐπαγγέλλεται καὶ τοξεύει καὶ κιθαρίζει καὶ ἱατρός εἶναι καὶ μάντις καὶ ἔστησεν ἐργαστήρια μαντικῆς εἰς Δελφοὺς καὶ εἰς ἄλλα μέρη.

καὶ ἐξαπατᾷ τοὺς προσερχομένους νὰ ἐρωτήσωσι, δίδων ἀποκρίσεις διφορούμενας καὶ σκοτεινάς, ὥστε νὰ ἀληθεύῃ καθ' ὅλας τὰς ἐκβάσεις ἢ οὕτως ἢ ἄλλως. Ἐκ τούτου ἀπέκτησε πλοῦτον, διότι εἶναι πολλοὶ οἱ ἀνόητοι καὶ οἱ παγιδευόμενοι ὑπὸ τῶν γοήτων· ἀλλ' ὅμως οἱ φρόνιμοι ἄνθρωποι ἐνόησαν τὴν ἀγυρτεῖαν»

Ἀλλὰχοῦ δὲ ὁ Λουκιανὸς διηγεῖται τὰ κατορθώματα τοῦ ψευδομάντεως Ἀλεξάνδρου. Ὁ ἀγύρτης οὗτος τοιοῦτόν τι ἐμηχανεύθη κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ ἐμφάνισιν ἐνώπιον τοῦ λαοῦ. Κενώσας ὦν χηνός, ἐνέκλεισεν ἑρπετὸν ἀρτιγέννητον συγκολλήσας τὴν ἀρμογὴν διὰ λευκοῦ κηροῦ, καὶ τὴν νύκτα τὸ ἐθύθισεν εἰς λάκκον γέμοντα πηλοῦ παρὰ τὰ θεμέλια τοῦ ἀνεγειρομένου ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ. Ἀμα δὲ ἐξημέρωσεν, εἰσεπήδησεν εἰς τὴν ἀγοράν, γυμνὸς καὶ μόνον κατὰχρυσον διάζωμα ἔχων, φέρων ἄρπην ἀνὰ χεῖρας καὶ σείων τὴν μακρὰν κόμην. Ἀναβάς δὲ ἐπὶ βωμόν τινα ὑψηλόν, ἐδημηγόρει καὶ ἐμακάριζε τὴν πόλιν διὰ τὴν ἰδιαιτέραν πρὸς αὐτὴν εὐνοίαν τοῦ Θεοῦ. Εἶχεν ἐν τούτοις συνδράμει ἐκεῖ ἅπανα ἡ πόλις, γέροντες, γυναῖκες, παιδία καὶ ἡὔχοντο καὶ προσεκύουν. Οὗτος δὲ ἐπρόφερε ἀσυναρτήτους λέξεις τὰς ὁποίας δὲν κατελάμβανον οἱ ἄνθρωποι, ἀναμιγνύων συχνὰ τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὸν Ἀσκληπιόν. Ἐπειτα διὰ μιᾶς ἐπῆρε δρόμον πρὸς τὸν οἰκοδομούμενόν ναὸν καὶ ἔλθων εἰς τὸν λάκκον καὶ ἐμβὰς εἰς τὸ ὕδωρ, ἔψαλλεν ὕμνους Ἀσκληπιοῦ καὶ Ἀπόλλωνος καὶ προσεκάλει τὸν Θεὸν νὰ ἔλθῃ μὲ τὸ καλὸν εἰς τὴν πόλιν. Λαβὼν δὲ φιάλην, ἐνῶ δῆθεν τὴν ἐγέμιζεν ἀπὸ τὸν λάκκον, ἀνέστυρε καὶ τὸ ὦν τὸ ἐγκλεῖον τὸν Θεόν, καὶ δειξας αὐτὸ ἔλεγεν ὅτι ἔχει ἤδη τὸν Ἀσκληπιόν, οἱ δὲ παριστάμενοι ἐθαύμαζον πῶς εὐρέθη τὸ ὦν, ὅταν δὲ θρασυθέντος τούτου, εἶδον τὸ ἔμβρυον ἐκεῖνο τοῦ ἑρπετοῦ νὰ κινῆται καὶ ν' ἀναβαίνει εἰς τὰ δάκτυλα τῆς χειρὸς του, τότε πλέον ἀνέκραξαν καὶ ἠσπάζοντο τὸν Θεὸν καὶ ἐμακάριζον τὴν πόλιν καὶ ἕκαστος ἡὔχετο ν' ἀποκτήσῃ θησαυροὺς καὶ ὑγίειαν καὶ τὰ ἄλλα ἀγαθὰ . . . Κατ' ὀλίγον δὲ τὸν οἶκόν του κατέστησε μαντεῖον, κηρύξας ὅτι ὁ Θεὸς μαντεύεται καθ' ὠρισμένην ἡμέραν, τὴν δὲ ἐρώτησιν ὁ βουλούμενος ἔπρεπε νὰ παρουσιάσῃ γραπτὴν καὶ ἀσφαλῶς ἐσφραγισμένην διὰ κηροῦ

ἡ πηλοῦ, αὐτὸς δὲ λαβὼν τὰ δελτάρια καὶ κατελθὼν εἰς τὸ ἄδυτον ἔμελλε νὰ καλέσῃ κατὰ τάξιν τοὺς ἀναμένοντάς καὶ νὰ ἀποδώσῃ εἰς ἕκαστον, ἐσφραγισμένον ὡς εἶχε τὸ δελτάριον, καὶ φέρον γεγραμμένην ἐπ' αὐτοῦ τὴν ἀπόκρισιν τοῦ Θεοῦ...

Καὶ ἐθαύμαζον οἱ ἀνόητοι διὰ τὸ τεράστιον θαῦμα μὴ ἐννοοῦντες ὅτι ὁ ἀγύρτης, ἐπινοήσας ποικίλας τῶν σφραγίδων τὰς λύσεις, ἀνεγίνωσκε τὰς ἐρωτήσεις καὶ καταλλήλως ἀπεκρίνετο, εἴτα δὲ ἐσφράγιζεν αὐτάς καὶ τὰς ἀπέδιδεν οἷονεὶ ἀθίκτους. Πῶς δ' ἐτελεῖτο τὸ θαῦμα ἐξηγεῖ λεπτομερῶς ὁ Λουκιανὸς « βελόνην πυρῶσας, τὸ ὑπὸ τὴν σφραγίδα μέρος τοῦ κηροῦ ἀνέλυε καὶ ἀφήρει· μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν ἐπιχλιάνας αὖθις διὰ τῆς βελόνης τὸν κηρόν, εὐχερῶς συνεκόλλα».

Καὶ ἐκεῖ μὲν εὕρισκον θεραπείαν οἱ τὴν ψυχὴν νοσοῦντες, οἱ δὲ κατὰ τὸ σῶμα προσέτρεχον εἰς τὰ ἱερὰ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, τοῦ Ἡρακλέους καὶ ἄλλα παρόμοια πρὸς τὰ καθ' ἡμᾶς ἐν Γαλλίᾳ φερ' εἰπεῖν τῆς Λούρδης καὶ ἐν Ἑλλάδι τῆς Τήνου, ὅπου οἱ ἱερεῖς τοὺς ἐφορολόγουν ἐπιτηδεύεις. Δὲν εἶναι δὲ ὀρθὸν ν' ἀπορωῶμεν ὅτι ἦσαν τόσον εὐπισταὶ οἱ τότε ἄνθρωποι ἄρου καὶ σήμερον ἔχομεν πρὸ ὀφθαλμῶν παρόμοια θεάματα. Πόσα πονηρὰ γυναικάρια ἐπαγγέλλονται τὴν χαρτομαντείαν καὶ χειρομαντείαν. Πόσοι ἄνδρες τῶν γραμματῶν νομιζόμενοι σπουδαῖοι εἴτε ἐξ ἀδυναμίας, εἴτε χάριν χρηματισμοῦ ἀνέλαβον τὴν ὑπεράσπισιν τοιούτων ἀγυρτεῶν. Μόλις πρὸ ὀλίγου χρόνου εἰς κατ' ἐξοχὴν βωμολόχος καὶ αἰσχροκερδὴς μυθιστοριογράφος ὁ γάλλος Ζολᾶ δὲν ἐδημοσίευσεν ὀγκώδη τόμον θέμα ἔχοντα τὰ ἐν Λούρδῃ θαύματα τῆς Παναγίας; Οἱ καλόγηροι βεβαίως ἐπλήρωσαν ἄδρως τὸν πωληθέντα κάλαμόν του καὶ ἠγόρασαν τὰ βιβλία του, ἀλλὰ καὶ ἐξησφάλισαν νέων προσκυνητῶν τὴν προσέλευσιν.

Τῶν ἀρχαίων οἰωνοσκόπων διεσώθη ἐν ἵχνος καὶ παρ' ἡμῶν μεταξὺ τῶν ἄρματωλῶν καὶ τῶν ποιμένων, οἵτινες εἰς τὴν διαφανῆ ὠμοπλάτην τοῦ ὀδελία ἀμνοῦ ἀναγινώσκουσι τροχάδην τὸ μέλλον. Ἀλλὰ καὶ ἡ πρὸς τὰς προφητείας πίστις διετηρήθη ἀκραιφύς καθ' ἅπασαν τὴν περίοδον τῆς τουρ-

κοκρατίας. Δὲν ὑπῆρχεν Ἑλλήνι ραγιαῖς ὅστις νὰ μὴ ἀνέμενε τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν προφητειῶν τοῦ Ἀγαθαγγέλου, ὅτι θὰ ἐκδιώξῃ τοὺς Τούρκους ἀπὸ τὴν Εὐρώπην τὸ ξανθὸν γένος (οἱ Ρῶσσοι) καὶ θὰ ἐλευθερώσῃ τὸ ἐλληνικὸν ἔθνος. Τοσοῦτον ἦτο ἐρριζωμένη ἡ πρὸς τὰς προφητείας καὶ τοὺς χρησμούς πίστις κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην τῆς παχυλῆς ἀμαθείας καὶ τῶν προλήψεων, ὥστε ἀνὴρ λόγιος καὶ ἐκ τῶν ἱστορικῶν οὐκ εὐκαταφρόνητος, περὶ τὸ τέλος τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος ἀκμάσας, Ἀθανάσιος Ὑψηλάντης ὁ Κομνηνός, ἐκφράζει ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτοῦ ἀπορίαν ὅτι δὲν ἐτελέσθησαν τὰ ὑπὸ τῶν ἀστρονόμων καὶ τῶν ἄλλων σοφῶν προαγγελθέντα, οὔτε κατὰ τὸν ρωσο-τουρκικὸν πόλεμον τοῦ 1769: «Οὕτως λοιπὸν ἔπαυσε, λέγει, ὁ πόλεμος καὶ ἔγεινεν ἡ εἰρήνη μεταξὺ Ὀθωμανῶν καὶ Μοσχόβων εἰς καιρὸν καὶ εἰς χρόνους ὅπου, κατὰ τοὺς χρησμούς τοσούτων ἀνδρῶν ἀστρονόμων καὶ σοφῶν καὶ ἀγίων, ἦτο ἀνάγκη νὰ παρθῇ ἡ Πόλις ἀπὸ τοὺς Μοσχόβους καὶ νὰ ἐλευθερωθῶσιν οἱ Ρωμαῖοι ἀπὸ τὴν Ὀθωμανικὴν σκλαβίαν καὶ νὰ ἀναστηθῇ ἡ ρωμαϊκὴ βασιλεία. Καὶ γὰρ οἱ χρόνοι ὅπου γράφουσιν οἱ χρησμοὶ πῶς μέλλει νὰ ἀναστηθῇ ἡ βασιλεία τῶν Ρωμαίων ἦσαν οἱ 320 μετὰ τὴν ἄλωσιν, καὶ εἰς αὐτοὺς συνέβη νὰ ἀκολουθήσουν αὐτοὶ οἱ 6 χρόνοι τῶν πολέμων, εἰς τοὺς ὁποίους ἐπλησίασαν εἰς τὴν Πόλιν, τὴν ἐστενοχώρησαν, ἀλλὰ δὲν τὴν ἐπῆραν. Πρόδηλον οὖν ὅτι διὰ τὰς ἀμαρτίας μας παρεχώρησεν ὁ Θεὸς καὶ δὲν ἔγεινε τὸ διὰ χρησμῶν βεβαιωμένον, εἰς καιρὸν ὅπου ἔπρεπε νὰ γίνη.»

Ἐν τούτοις αἱ ἀμαρτίαι μας, διὰ τῶν ὁποίων ὁ ἀγαθόπιστος Ὑψηλάντης ἐδικαιολόγησε τῶν προφητειῶν τὴν ἀποτυχίαν, εὗρον τέλος χάριν παρὰ τῷ Θεῷ μετὰ παρέλευσιν πεντηκονταετίας καὶ κατῴρθωσαν, ὅχι τὸ ξανθὸν γένος, ἀλλ' οἱ ἥρωες τοῦ 1821 νὰ ἀποδιώξωσιν ἀπὸ μεγάλου μέρους τῆς Εὐρώπης τὸν τύραννον κατακτητὴν, καὶ οὕτω ἔληξεν ὁ ριστικὸς καὶ ἡ βασιλεία τῶν προφητειῶν.

Τὴν σήμερον εἰς καὶ μόνος γηραιὸς μαχητὴς ἀπέμεινεν ἐκ τῆς φάλαγγος τῶν ἀρχαίων προφητῶν, καὶ οὗτος ἐνθρονιζόμενος κατ' ἔτος ἐπὶ κεφαλῇς τινῶν ἡμερολογίων προλέγει ἀντὶ δεκαλέπτου ἀμοιβῆς τὰς τύχας τοῦ σύμπαντος ἀπὸ

τῆς 1^{ης} Ἰανουαρίου μέχρι τῆς 31^{ης} Δεκεμβρίου, ὅτε κλείει
καὶ ὁ σοφὸς Καζαμίας τὰ κατάστιχά του ὡς τακτικὸς
ἔμπορος.

Ἐν Κηφισίᾳ τῇ 17 Αὐγούστου 1894.

Θ. Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΥΣ

Π Ρ Ο Σ Ε Υ Χ Η

Ἐσὺ ποῦ τὸν μεγάλο μας Χριστὸ
ἐκράτησες ἀπάνω Σου Σταυρέ μου,
Ἐσὺ τὸν ἄγγελό μου φύλαγέ μου
κι' ἀπὸ τὸ πειρὸ μικρότερο κακό.

Ἐσὺ ποῦ εἶσαι μόνος φυλαχτὸ
ἔς τῶν χριστιανῶν τὰ πορευμένα στήθια,
Σταυρέ μου, δίνε πάντοτε βοήθεια
εἰς τὴν γλυκειὰ παρθένα π' ἀγαπῶ.

Σταυρέ μου πές της πῶς τὴν ἀγαπῶ
πές της ποτὲ νὰ μὴ μὲ λησμονήσῃ
κι' ἀφοῦ ὅπως ἐγὼ Σὲ προσκυνήσῃ
νὰ σὲ φιλήσῃ ὅπως Σὲ φιλῶ !

Ἐσὺ ποῦ μόνος σώζεις ταῖς ψυχὰς
κ' ἐμᾶς Σταυρέ μου Τίμιε θὰ σώσῃς
καὶ γρήγορα, μὰ γρήγορα θὰ δώσῃς
νὰ ἐνωθοῦν ἡ δύω μας καρδιάς.

Ἐσὺ ποῦ τὸν Μεγάλου μας Χριστὸ
ἐκράτησες ἀπάνω Σου Σταυρέ μου
Ἐσὺ τὸν Ἄγγελό μου φύλαγέ μου
κι' ἀπὸ τὸ πειρὸ μικρότερο κακό !

Ἐκ Πατρῶν, 14 Σεπτεμβρίου 1893.

ΠΕΡΑΣΤΙΚΟΣ